

**ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

studentiv texnichnyx ZVO [Modern approaches and innovative technologies of students' English communicative competence formation in the process of distance learning]. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy": "Philology" series*. no. 12(80), pp. 147–149. [in Ukrainian].

9. Luria, A. R. (1979). *Yazyk i soznaniye* [Language and consciousness]. 320 p.

10. Nedeliyk, A. & Mazurenko, S. (2017). *Motyvaciya navchannya uchniv yak vazhlyva skladova pedagogichnoho procesu* [Motivation in pupils' education as an important part of pedagogical process]. *Bulletin of the Chernihiv National*

Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences, no. 144, pp. 380–382. [in Ukrainian].

11. Fedorova, O. A. (2016). *Formuvannya audytyvnyx umin inozemnyx sluchachiv pidhotovchoho viddilennya u procesi navchannya ukrayinskoyi movu* [Formation of auditory skills of foreign students of the preparatory department in the process of learning the Ukrainian language]. Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian].

12. Shhokina, T. (2004). *Audyuvannya yak odyin iz vydiv movlennyevoyi diyalnosti na zanyattayah z inozemnoyi movy* [Listening as a type of speech activity in a foreign language class]. *Youth & market*, vol. 5, no. 112, pp. 79–82. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.05.2022

УДК 373.3.016:797.2-043.78

DOI:

Андрій Семенов, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

**ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ
ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

У статті розглянуто питання побудови інтенсивної методики навчання плавання дітей молодшого шкільного віку. Детально описано програму прискореного навчання, яка допомагає пришвидшити процес становлення плавальної навички, зробити її більш ефективною в умовах басейну із застосуванням допоміжних засобів підтримки, що дає змогу збільшити моторну щільність уроку. Схарактеризовано підготовчі вправи, які використовуються на етапі початкового навчання плавання. Визначено оптимальну послідовність виконання педагогічних завдань.

Ключові слова: молодші школярі; плавання; методика; навчання; засіб.

Літ. 8.

Andrii Semenov, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Theory and Methods of Physical Education Department
Uman Pavlo Tychnyna State Pedagogical University

**GENERAL PROVISIONS OF THE METHODS OF ACCELERATED TEACHING OF
SWIMMING OF PRIMARY SCHOOLAGE CHILDREN**

The article considers the issue of building an intensive method of teaching swimming to children of primary school age. Analysis of the results of pedagogical research revealed a number of shortcomings in the traditional method of teaching swimming to primary school children, such as: relative uniformity of tools and methods, low general and motor density, low accuracy of reproduction of complex coordination movements in water, relatively high proportion of children master swimming skills during the training course. All this was the reason for the development and experimental substantiation of the method of accelerated swimming training for children of primary school age. In our opinion, the developed methodology uses the optimal sequence of solving problems, characterizes the preparatory exercises used at the stage of initial swimming training. At the first stage there is an acquaintance with the aquatic environment, the development of basic movements in the water. In the second stage, diving, ascent, lying and sliding, jumping and overturning are studied. The third stage is aimed at learning to breathe (when learning the style of crawling on the back of the breath is not studied), footwork, handwork. At the fourth stage there is a coordination of work of legs with work of hands at a respiratory arrest. The fifth stage is aimed at coordinating breathing, arm and leg work, swimming in full coordination. Specially selected exercises, the coordination structure of which is close to the main movement, promote a positive transfer of skills. This not only speeds up the process of learning to swim, but also helps to develop the strength of the muscle groups that do the main work in swimming. The specificity of the aquatic environment causes children to develop characteristic of swimming reflexes of the vestibular-motor analyzer. Therefore, on land, it is recommended to perform simulation exercises with a large range of motion,

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

typical of swimming. The proposed program of accelerated swimming lessons for primary school children accelerates the process of developing swimming skills and helps to increase the motor density of the lesson.

Keywords: junior schoolchildren; swimming; method; teaching; means.

Постановка проблеми. Плавання є унікальним видом фізичних вправ і належить до найбільш масових видів спорту як у нашій країні, так і за кордоном. Специфічною особливістю плавання є саме рухова активність у водному середовищі, чим пояснюється його гігієнічно-оздоровлювальна, прикладна і спортивна цінність. Тому кваліфіковане забезпечення початкового навчання плавання становить одну з найважливіших цілей в області фізичного виховання, особливо серед підростаючого покоління.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дані свідчать про низький відсоток дітей, які вміють плавати [1; 2; 5 та ін.], а пояснюється це тим, що загальноприйнята методика навчання мало змінилася за останні десятиліття, недостатньо враховує ідеї і розробки провідних вчених і фахівців в області плавання [6, 60]. Незважаючи на відомості, ідеї і розробки, викладені у наукових працях з теоретичного і практичного забезпечення навчально-тренувального процесу [3; 4; 7; 8 та ін.], які зробили певний внесок у теорію і методику викладання, а також пошук найбільш ефективних засобів і методів, що цілеспрямовано впливають на формування техніки рухів в процесі навчання плавання, бажаного результату поки не досягнуто: хоч навчальний процес є довготривалим, досить високий відсоток дітей, так не освоїли навичку плавання.

Мета статті – розробити й охарактеризувати основні положення методики прискореного навчання плавання дітей молодшого шкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Спираючись на основні положення системи навчання плавання дітей молодшого шкільного віку, була розроблена найбільш прийнятна, на наш погляд, програма прискореного навчання, яка дає змогу прискорити процес становлення плавальної навички, зробити її більш ефективною в умовах басейну із застосуванням допоміжних засобів підтримки (пояс з пінопласту, ласті, дошка для плавання і “повідець”, який кріпиться на пояс), що уможлиблює зменшити стан напруженості і збільшити моторну щільність уроку.

На нашу думку, найважливіші резерви вдосконалення початкового навчання плавання полягають насамперед, в інтенсифікації процесу навчання за рахунок розумного і виправданого збільшення обсягу навчальних впливів, виконання більшої кількості завдань за одиницю часу.

Водночас, прискорена програма навчання плаванню дітей молодшого шкільного віку передбачає використання більш широкого спектру педагогічних впливів за рахунок включення різноманітних, координаційно-нескладних і емоційно насичених вправ у воді, які можна без побоювань виконувати з високою інтенсивністю. Отже більш якісно реалізується принцип активного навчання, оскільки істотно зростає ступінь залученості дітей до свідомої ігрової діяльності. Вправи, які були відібрані до програми прискореного навчання плавання дітей молодшого шкільного віку, чинять такі педагогічні і фізіологічні впливи:

- формують навички елементарних дій у водному середовищі, тобто забезпечують адаптацію;
- розширюють запас різноманітних координаційних елементів, що полегшує подальше освоєння техніки рухів;
- можуть і повинні виконуватися з високою інтенсивністю, що забезпечує підвищену моторну щільність уроку, таким чином підвищуючи тренувальний компонент заняття;
- підвищують загальний емоційний фон заняття, оскільки деяка частина додаткових вправ виконується в ігровій та змагальній формі.

Структура програми традиційно включає у себе такі розділи: мета і завдання; зміст; кількість і дозування виконуваних вправ на суші і у воді; домашнє завдання. Весь матеріал реалізується в урочній формі у ході спеціалізованих занять, які сприяють набуттю навички плавання в найкоротші терміни.

Мета цієї програми полягає у прискореному навчанні плавання дітей молодшого шкільного віку (7–8 років) способом кроль на грудях (кроль на спині) з подальшим вдосконаленням техніки плавання.

Прискорена програма навчання плавання характеризується такими основними положеннями: скорочений період для застосування вправ на освоєння з водою (1–2 заняття); раннє навчання пірнати; застосуванням на початковому етапі навчання у воді вправ зі збільшеною інтенсивністю рухів в обсязі 15–25 % від загального обсягу вправ і плавання коротких відрізків дистанції із затримкою дихання; використання засобів підтримки, таких як пояс з пінопласту і “повідець” на початковому періоді навчання, що забезпечують надійну страховку при формуванні плавального досвіду і навчанні техніки плавання.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Програма складається з дванадцяти занять, протягом яких діти молодшого шкільного віку повинні успішно оволодіти технікою одного стилю плавання (кріль на грудях, кріль на спині) і здати контрольні нормативи. Навчальне навантаження складає 4,5 години на тиждень (3 заняття по 1,5 години). Всього за курс навчання учні кожної групи виконують понад 100 різних вправ.

На початковому етапі навчання плавання закладається фундамент рухових умінь і навичок, що складають основу техніки плавання. Підготовчі вправи, які використовуються на цьому етапі, допомагають розв'язати найважливіші проблеми, які виникають при пересуванні у воді. До їх числа можна віднести такі: подолання водобоязні; формування навички правильного дихання; орієнтування у просторі; створення опори в рухомому середовищі та стійкого положення тіла. Всі підготовчі вправи класифікуються на групи: 1. Елементарні пересування у воді. 2. Занурення. 3. Спливання і лежання. 4. Вправи для формування навички правильного дихання. 5. Стрибки і спади в воду. 6. Ковзання. 7. Опорні вправи. Вправи кожної групи мають свої смислові завдання.

Елементарні пересування у воді. Вони служать початком адаптації до водного середовища і в цьому випадку виступають як форма взаємодій з водою. Через рухи і в русі дитина знайомиться з елементарними властивостями води, вони допомагають адаптувати їх сенсоріку. Ось деякі з вправ. 1. Ходьба в різних напрямках, з різним темпом, з різною швидкістю, індивідуально і в групі, з різними положеннями рук. Елементи ходьби використовуються і в різних ігрових завданнях. 2. Біг у різних напрямках, з різною швидкістю, індивідуально і в групі. Елементи бігу використовуються і в ігровій формі. 3. Ігри.

Занурення. Вправи цієї групи дають змогу продовжити розв'язування завдань адаптації до водного середовища. Ось деякі завдання: 1. Вмиваємося. Діти заходять у воду по пояс. Стоячи, набирають в долоні воду, вмивають обличчя. 2. Дістань дно рукою. Присідаючи, потрібно дістати дно рукою, при цьому вільно чи мимоволі дитина занурюється у воду. 3. Під водою. Тримавши двома руками м'яч, опустити його на дно, випустити з рук, зловити. Повторити кілька разів. 4. Скільки пальців? Пірнути у воду, порахувати, скільки пальців показував товариш. 5. Гримаси під водою. Робити гримаси під водою. Вправа виконується у парах: один партнер розглядає гримаси, інший – робить. 6. Збери предмети. Зібрати із дна всі предмети. 7. Сядь на дно.

Спливання і лежання. Сенс вправ цієї групи – випробувати дію сили, що виштовхує. Найбільш відомі вправи з цієї групи: “Медуза”, “Зірка”, “Поплавок”. 1. “Медуза”. Глибина води – по пояс. Виконати глибокий вдих, затримати подих, нахилити голову вперед, зігнути у тазостегнових суглобах, лягти на воду, вільно лежати. 2. “Поплавок”. Глибина води по пояс. Виконуючи “медузу”, підтягнути коліна до грудей, взяти підборіддя на груди, затриматися у цьому положенні. Спина повинна залишатися на поверхні. Вправа виконується із затримкою дихання на виходу. Не повинно бути ніяких різких рухів, необхідно прийняти стійке положення. 3. “Зірка”. Глибина води по пояс. Зробити повний глибокий вдих, повільно лягти на воду, на груди, розвести руки і ноги в сторони. Лежати. Виконати “зірку” в положенні на спині.

Вправи для формування навички правильного дихання. Відомо, що акт дихання у воді відрізняється від акту дихання на суші. Проблема полягає ще і в тому, щоб узгодити дихання з рухами рук і ніг. Формувати новий дихальний стереотип (динамічний) необхідно вже на етапі знайомства з водою. Ось деякі з пропонує вправ. 1. Глибина води по пояс. Присівши, зануритися у воду, видих виконати через рот; випрямитися, зробити вдих над поверхнею води. Повторити завдання. 2. В. п. – напівнахилом у воді, підборіддя лежить на поверхні води, як на столі. Зробити вдих, опустити обличчя у воду – видих; підняти голову – вдих і т. д. 3. Те ж, що і в попередньому завданні, але вдих і видих виконувати поворотом голови в бік; при цьому підборіддя спрямовано до проксимальної частини плеча. Плечі намагатися утримувати на місці, не розхитувати. 4. Ті ж завдання (2, 3) можна виконувати, повільно пересуваючись дном. Щоб більше завдань буде на етапі початкового навчання, то міцніше сформується “дихальний” досвід.

Стрибки і спади у воду. Використання навчальних стрибків прискорює процес освоєння з водою, емоційно забарвлює заняття, готує дітей до освоєння техніки плавання. Розучувати стрибки можна вже на перших заняттях, при цьому важливо попередити дітей, що, потрапивши у воду, вони повинні зігнути ноги в колінах і розвести руки в сторони. Це забезпечить від удару об дно. До спадів у воду головою вниз рекомендується переходити після освоєння навичок ковзання.

Ковзання. Сенс цих вправ полягає у тому, щоб виробити стійке положення тіла у воді, “відчутти своє тіло”. Для цього використовується серія

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

ковзань на грудях, на спині, на боці, ногами вперед, з різним положенням рук і т. д. Усе це допоможе організму молодшого школяра самому диференціювати потрібне положення, що особливо важливо в умовах нестійкої опори.

Перші вправи, які можуть бути виконані в рамках завдань групи, мають бути відпрацьовані на місці. Дитині необхідно передовсім зафіксувати у своїй свідомості вихідну позу, положення, а це – дуже складний руховий навик. Тому треба починати з вправ на суші. Ми пропонуємо такий перелік завдань:

Поза водою. Вправа 1. Лягти на підлогу в положенні на спині, ноги з'єднати, у воді носочки відтягнути, руки витягнути вперед, з'єднати долонями вгору, голова – між руками. Закрити очі, напружити все тіло, витягнутися – запам'ятати відчуття від цієї пози. Вправа 2. Те ж, що і 1, але в положенні на грудях. Вправа 3. Те ж, що і 1, але в положенні на правому боці, права рука витягнута вперед, голова лежить на руці, ліва рука вздовж стегна. Те ж виконати на іншому боці. Такі самі вправи можна спробувати виконати стоячи, притискаючись до стінки.

У воді: Вправа 1. За допомогою партнера зафіксувати вихідне витягнуте положення для подальшого ковзання на місці. Виконати це спочатку в положенні на грудях, потім – на спині. Вправа 2. За допомогою партнера прийняти вихідне для ковзання положення, після чого партнер легким поштовхом надає тілу невеликий імпульс для початку ковзання. Намагатися до повної зупинки залишитися у початковому положенні. Всі вправи, які виконуються в групі “ковзання”, робити з руховою установкою: “Тягнутися якнайдалі вперед! Якнайдалі проковзати!”. Вправа 3. Те ж, що і 2, але виконати в положенні на спині. Вправа 4, 5. Ковзання виконувати на грудях і на спині, відштовхуючись ногами від дна. Вправа 6, 7. Виконувати ковзання в положенні на спині, на грудях, на боці, відштовхуючись від бортика басейну. Вправа 8. Виконати ковзання на грудях після спаду з низького бортика. Вправа 9. Виконати серію ковзань на грудях з різним положенням рук. Вправа 10. Те ж, що і 9, але на спині. Елементи ковзання потрібно удосконалювати в ігровій та змагальній формах.

Опорні вправи. Відомо, що, ефективність гребка багато в чому визначається динамічною взаємодією рушія із зустрічними потоками води. Найбільшу силу тяги створюють рухи руками і ногами. У руках руками, зі свого боку, дві третини величини створюваної при цьому сили тяги припадає на робочу поверхню кисті, яка є, по суті,

основним рушієм. Її положення в потоці має бути строго орієнтоване, при цьому виникають абсолютно особливі відчуття. Зорієнтувати кисть під час гребка в оптимальному положенні щодо до зустрічного потоку – дуже складний руховий навик, який плавець обов'язково повинен опанувати. З цією метою вже на початковому етапі навчання використовуються спеціальні підготовчі вправи.

Програма включає в себе теоретичний, практичний і контрольний розділи.

Теоретичний розділ передбачає повідомлення про роль і значення плавання як виду фізичних вправ, про вплив занять плаванням на організм. Зміст теоретичного розділу орієнтований передовсім, на розуміння незвичайності водного середовища, специфіку навчання плавання в умовах глибокого басейну, психологічний стан учнів під час занять і його вплив на процес оволодіння руховим навичками. Обов'язковим етапом теоретичної підготовки є знайомство з технікою способів плавання, для чого на першому занятті викликається плавець-розрядник і демонструє у басейні всі стилі плавання. Дуже важливо ознайомити дітей молодшого шкільного віку з технікою безпеки і правилами поведінки на воді, а також особливостями організації і методикою проведення занять з плавання у басейні. Теоретичний матеріал повідомляється у формі бесіди на першому занятті і містить такі основні положення:

1. Попередню теоретичну підготовку перед заняттями на воді, де юні плавці повинні ознайомитися з вимогами програми, контрольними нормативами, технікою досліджуваних способів плавання кролем на грудях, а для груп тих, що вивчають стиль кроль на спині, – кролем на спині.

2. Для більш ефективного і безпечного навчання плавання у басейні, необхідно ознайомити дітей молодшого шкільного віку з правильним входом і виходом з води, використанням засобів підтримки, таких як: плавальна дошка, ласты, пояс з пінопласту, “повідець”, який кріпиться на пояс

3. При поясненні правил поведінки на воді необхідно виділити такі рекомендації: входити в воду і виходити з неї тільки з дозволу тренера; дотримуватися дисципліни, тиші і порядку на воді; не залишатися довгий час під водою без нагляду і дозволу тренера.

Практичний розділ спрямований на підвищення загального рівня розвитку функціональних можливостей і рухових якостей, необхідних для успішного освоєння плавальних навичок у найкоротші терміни. Перед заняттями на воді

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ПРИСКОРЕНОГО НАВЧАННЯ ПЛАВАННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

передбачено проведення загальнорозвивальних і спеціальних вправ на суші протягом 15–20 хвилин, що сприяють:

- загальному фізичному розвитку;
- ознайомленню з підготовчими вправами;
- вихованню необхідних для успішного навчання плаванню якостей: координації рухів, сили м'язів і рухливості в суглобах;
- більш швидкому і успішному пристосуванню до незвичайних умов водного середовища.

Спеціально підібрані вправи, координаційна структура яких близька до основного руху, сприяють позитивному переносу навички. Це не тільки прискорює процес навчання плавання, а й допомагає розвивати силу м'язових груп, що виконують основну роботу при плаванні. Специфіка водного середовища викликає в учнів виникнення характерних для плавання умовних рефлексів вестибулярно-рухового і терморегуляторного аналізаторів. У зв'язку з цим на суші пропонуються імітаційні вправи з великою амплітудою рухів, характерною для плавання.

У домашньому завданні дітям можна запропонувати перед дзеркалом повторювати імітаційні вправи, показані перед кожним уроком для прискорення процесу навчання і успішного закріплення рухової навички.

Для перевірки ефективності навчання у кінці курсу занять проводиться контрольний урок, який включає: контрольне пропливання 25 м (в глибокому басейні) і дається оцінка техніки вивченого стилю плавання: 1-ша експериментальна група – пропливання 25 м способом кроль на грудях; 2-а експериментальна група – пропливання 25 м способом кроль на спині; контрольна група – пропливання 25 м способом кроль на грудях, 25 м способом кроль на спині. Оцінка техніки плавання дає змогу виявити помилки і зробити індивідуальні зауваження, а також визначити комплекс вправ на суші і в воді для виправлення помилок і поліпшення процесу навчання плавання.

Висновки. Отже, аналіз результатів педагогічного дослідження вказав на низку недоліків у традиційній методиці навчання плавання дітей молодшого шкільного віку, таких, як: відносна одноманітність використовуваних засобів і методів, низька загальна і рухова щільність занять, низька точність відтворення складних координаційних рухів у воді, відносно висока (7–9 %) частка дітей, які не оволодівають навичками плавання протягом курсу навчання. Усе це послужило приводом для розробки й експериментального обґрунтування методики прискореного навчання плавання дітей молодшого шкільного віку. У розробленій методиці застосовується оптимальна, на наш

погляд, послідовність виконання завдань. На першому етапі відбувається ознайомлення з водним середовищем і його освоєння, елементарні пересування у воді, на другому етапі вивчаються занурення, спливання, лежання і ковзання, стрибки і перекиди. Третій етап спрямований на навчання дихання (при навчанні стилю кроль на спині дихання не вивчається), роботи ніг, рук. На четвертому етапі відбувається узгодження роботи ніг з роботою рук, при затримці дихання. П'ятий етап спрямований на узгодження дихання, роботи рук і роботи ніг, плавання в повній координації. Перспективою подальших досліджень у цьому напрямі є визначення ефективності запропонованої методики прискореного навчання плавання дітей молодшого шкільного віку на достатньо репрезентативній кількості експериментальних та контрольних груп дітей, які до початку навчання не вміли плавати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андросова А. П. Етапи навчання учнів плавання в школах спортивного профілю. *Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Пед. науки.* 2012. № 7, ч. 1. С. 6–12.
2. Безкопильний О. О., Пустовалов В. О., Макаренко М. В. Ефективність диференційованого підходу до початкового навчання плаванню дітей молодшого шкільного віку з різними властивостями основних нервових процесів. *Слобожан. наук.-спорт. вісн.* 2011. № 2. С. 18–22.
3. Будзуляк О. Вікові особливості плавців та їх здатність до фізичних і функціональних навантажень. *Фіз. виховання, спорт і культура здоров'я у сучас. сусп-ві.* 2012. № 3. С. 316–319.
4. Жук О. Програмування фізкультурно-оздоровчих занять аквафітнесом з дітьми молодшого шкільного віку: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02. *Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України.* Київ, 2011. 19 с.
5. Качуровський Д. О. Соціально-педагогічні аспекти розвитку сучасного спортивного плавання: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.01. *Нац. ун-т фіз. виховання і спорту України.* Київ, 2014. 20 с.
6. Надім'янова Т., Чепелюк А. Інноваційні підходи у фізичному вихованні учнів початкової школи. *Молодь і ринок*, 2019, № 9 (176). С. 60–65
7. Озерова О. А. Плавання: навч. посіб. Київ, 2010. 234 с.
8. Пілярська І. Вплив плавання та фізичних вправ у воді на фізичний розвиток дітей молодшого шкільного віку. *Фіз. виховання, спорт і культура здоров'я у сучас. сусп-ві.* 2012. № 4. С. 323–325.

REFERENCES

1. Androsova, A. P. (2012) Etapy navchannia uchniv plavannia v shkolakh sportyvnoho profilu [Stages of teaching swimming students in sports schools]. *Bulletin of the Luhansk National University named after Taras Shevchenko. Pedagogical sciences.* No. 7, part. 1. pp. 6–12. [in Ukrainian].

**ФОРМУВАННЯ АКСІОЛОГІЧНОЇ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ-ГАЛУЗІ:
СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ**

2. Bezcopylnyi, O. O., Pustovalov, V. O. & Makarenko, M. V. (2011). Efektyvnist dyferentsiiovanoho pidkhodu do pochatkovoho navchannia plavanniu ditei molodshoho shkilnoho viku z riznymi vlastyostyamy osnovnykh nervovykh protsesiv [The effectiveness of a differentiated approach to the initial swimming training of primary school children with different properties of the main nervous processes]. *Slobozhanskiy scientific and sports bulletin*. No. 2. pp. 18–22. [in Ukrainian].

3. Budzuliak, O. (2012). Vikovi osoblyvosti plavtsiv ta yikh zdatnist do fizychnykh i funktsionalnykh navantazhen [Age features of swimmers and their ability to physical and functional loads]. *Physical education, sports and health culture in modern society*. No. 3. pp. 316–319. [in Ukrainian].

4. Zhuk, O. (2011). Prohramuvannia fizkulturno-ozdorovchykh zaniat akvafitnesom z ditmy molodshoho shkilnoho viku [Programming of physical culture and health-improving aqua fitness classes with children of

primary school age]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 19 p. [in Ukrainian].

5. Kachurovskyi, D. O. (2014). Sotsialno-pedahohichni aspekty rozvytku suchasnoho sportyvnoho plavannia [Socio-pedagogical aspects of the development of modern swimming]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 20 p. [in Ukrainian].

6. Nadimianova, T. & Chepeliuk, A. (2019). Innovatsiini pidkhody u fizychnomu vykhovanni uchniv pochatkovoї shkoly [Innovative approaches in physical education of primary school students]. *Youth & market*, No. 9 (176). pp. 60–65. [in Ukrainian].

7. Ozerova, O. A. (2010). Plavannia [Swimming]. *Education manual*. Kyiv, 234 p. [in Ukrainian].

8. Piliarska, I. (2012). Vplyv plavannia ta fizychnykh vprav u vodi na fizychnyi rozvytok ditei molodshoho shkilnoho viku [Influence of swimming and physical exercises in water on the physical development of primary school children]. *Physical education, sports and health culture in modern society*. No. 4. pp. 323–325. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.05.2022

УДК 378.016:004

DOI:

Ганна Шліхта, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики Рівненського державного гуманітарного університету

**ФОРМУВАННЯ АКСІОЛОГІЧНОЇ Й ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІТ-ГАЛУЗІ:
СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ**

У статті розглянуто окремі аспекти аксіологічної й деонтологічної компетентностей у процесі підготовки фахівців ІТ-галузі. Проведено аналіз теоретичних праць вітчизняних і зарубіжних фахівців, який свідчить, що у контексті дослідження аксіологічної й деонтологічної компетентностей не існує однозначного тлумачення сутності цих понять. Проте можна відзначити першочерговість цієї проблеми у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців ІТ-галузі. На основі аналізу літературних джерел і практичного досвіду обґрунтовано та запропоновано необхідність розроблення методики формування ціннісно-деонтологічних переконань майбутніх ІТ-фахівців.

Ключові слова: аксіологічна та деонтологічна компетенції; професійна підготовка майбутніх ІТ-фахівців; дослідження проблеми формування; ціннісно-деонтологічні переконання; галузь 12 “Інформаційні технології”.

Літ. 19.

*Anna Shlikhta, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Information and Communication Technologies and
Methods of Teaching Informatics Department Rivne State University of Humanities*

**FORMATION OF AXIOLOGICAL AND DEONTOLOGICAL COMPETENCES IN THE
PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE IT PROFESSIONALS:
STATUS OF PROBLEM RESEARCH**

The article considers some aspects of axiological and deontological competencies in the process of training IT specialists. An analysis of the theoretical works of domestic and foreign experts, which shows that in the context of the study of axiological and deontological competencies there is no unambiguous interpretation of the essence of this concept. However, it is possible to note the priority of this issue in the process of professional training of future IT professionals. The main works for the development of methods of practical formation of value-deontological beliefs of future specialists in the IT industry are highlighted. First of all, attention is paid to research related to the training of future IT professionals in the context of the implementation of current standards of higher education in